

- Berehima WULALE -

Kalanje ni degeliw

Cet ouvrage a été produit grâce au concours financier du Projet
CODE/ Autographe.

Maquette de couverture
Mamadou Koumaré
Illustration : Karim Diallo

(san filanan gafe)

- Berehima WULALE -

Kalanje
ni
Degeliw

(san filanan gafe)

Sahélienne

COMPOSITION

Sahélienne

BP : E 352 Tél : 23-14-29

Achévé d'imprimer Février 1995, sur les presses de

NIB

BP : 2713- Tél : 22-78-20

Bamako

Dépôt Légal : Bibliothèque Nationale
Février 1995

Copyright : Sahélienne
Tous droits réservés

Taamasira

Kalanje ni degeliw ye gafe ye min kaji bamanankan kalansow kɔɔ. A be se ka mago je balikukalansow fana kɔɔ.

Kalanje ni degeliw be ke kalanso kɔɔ. Kalandenw be degeliw seben u ka kayew kɔɔ ni tila kera tuma min kalanje la. Min ye bololabaaraw ye, olu bee ka kan ka ke u keyɔɔw la. Karamɔɔ ka jefɔli t'a bee je. Se mana ke kalansen min ma , a ka kan ka laje cogo bee la, o kalansen ka waley.

Misali : Baara min be warimisenmaralan dilancogo kan, o baara be ke jirisila do fe yen, n'a sɔɔla baarakeminen te kalanyɔɔ la.

Hali ni forobaara je fora kalanso kɔɔ, fo kalandenw ka taa foro do de kɔɔ, u yerew bolo ka donbaara in na. Ob'a sɔɔ karamɔɔ ye baara kecogo bee seben. N'u sera foro kɔɔ, o sebenw be di kalandenw ma. Baara ka kan ka lateme sira minnu fe, o siraw bee be dantige baarakeseben ninu kɔɔ. Ni tila kera baara la tuma min, kalandenw be seben dilan baara kecogo kan. U temena sira minnu fe, ani u ye fen minnu kɔɔsi baara keto, o kunnafoniw be seben u fe baara keyɔɔ la yen.

Se mana ke kalanso kɔɔ waati min, kalandenw ni karamɔɔ be je ka kunnafoni sɔɔlenw latilen. Bololabaara bee taacogo ka kan ka ke nin cogo in ye.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Wajibi don kalan ka taa baara kuntilenna fe sabu kalandenw mana kunnafoni ninnu ke sɛbenw ye k'u lamara kosebe, o ye fen nafamabaye. Obe se ka mago je mago werew ye minnu kapinini ma se denmisenw ta kunnadama ma.

Nsiirin fila be gafe in kɔnɔ . U kelen kelen be n'u jɔyɔɔ don.

Fɔlɔ be mago ni jɔgɔn ce kan. Filanan be se bagaya taamasiyen.

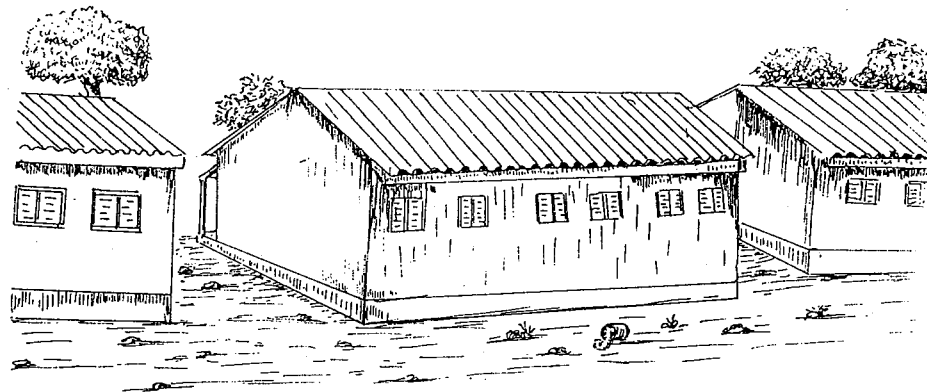
Karamoɔ b'a jini kalandenw fe, u ka nsiirin dɔw sɛben.

U ye sɛben minnu dilan bololabaaraw senfe, damadɔ be tɔmɔ nsiirin ninnu na ka fara o sɛbenw kan.

Fɔlɔ

Kalanje ni degeliw

Kalanyɔɔ

An ka kalanyɔɔ bɛ dugu kɔfɛ. A koorilen don ni jiriw ye.

Kalanso saba b'a kɔnɔ. Olu jɔlen bɛ k'u jɛ sin banin ma.

Kɔlɔn bɛ dukɛnɛ na. Mangorosunw, lenburubasunw, buyagisunw ani manjesunw turulen don dukɛnɛ fan bɛɛ fɛ. Kalandenw bɛ to ka ji bɔ kɔlɔn na k'u sɔn.

Anw ka kalanyɔɔ dukɛnɛ ka bon wa a saniyalen don. Dɔgɔkun kɔnɔ, a bɛ furan siɲɛ fila : ntenɛn ni juma.

Samiyɛ fɛ, bin caman bɛ falɛn a la. Sanni kalan ka ta, an bɛ olu bɛɛ siyɛn, k'u cɛ ka bɔ yen.

1. jininkaliw

- Kalanyɔɔ bɛ yɔɔ jumen ?
- Kalanso jɔli bɛ kalanyɔɔ in kɔnɔ ?
- Mun bɛ kalanyɔɔ dukɛnɛ na ?
- Mun bɛ kalanyɔɔ dukɛnɛ saniya ?
- Ji bɛ bɔ min ka jiriw sɔn ?

2. Degeli sɛbɛnta

a) A' ye kumasenw dafa

- Kalanso bɛ kalanyɔɔ kɔnɔ

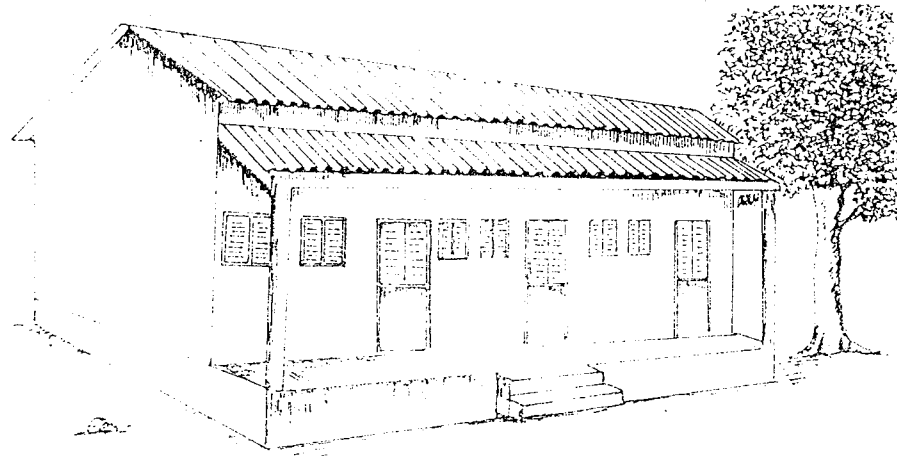
- Ji bɛ kɔlɔn na ka sɔn

- Samiyɛ fɛ, caman bɛ falɛn na

b) Bololabaara

Yɔɔ saniyali.

Kalanso

Kalanso saba be anw ka kalanyɔɔ la. Anw be kalanso filanan kɔɔ. O be cemance la. Kalanso folɔ be kɔɔn fe, sabanan be tilebin fe.

Anw ka kalanso da ye kelen ye. Fɔɔɔ saba b'a la. Fɔɔɔ kelen bɔlen be k'o bila waranda kɔɔ. Tɔ fila be kɔfe.

Sigilan tabalima tan be kalanso in kɔɔ. Kalanden ye mɔɔ bi saba ye. Mɔɔ saba be sigi sigilan tabalima ninnu kelen kelen be kan.

Karamɔɔ ka sigilan n'a tabali be kalandenw nefe. O fan kelen fe, walanba finman taralen be kogo la.

Anw ka kalanso ferelen don. Nɔɔ kelen t'a kɔɔ, wa fiye be don kosebe a kɔɔ.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

1. jininkaliw

- Kalanso joli be nin kalanyɔɔ in na ?
- Da joli be kalanso in na ?
- Mɔɔ joli be kalanso kɔɔ ?
- Mɔɔ joli be sigi sigilan-tabalima kelen kan?

2. Degeli sɛbenta

a) Tije wa Nkalon

T. Nk.

- Kalanso saba be kɔɔn fe T. Nk.

- Da kelen be kalanso in na T. Nk.

- Walanba jɔlen don kogo kerɛfe T. Nk.

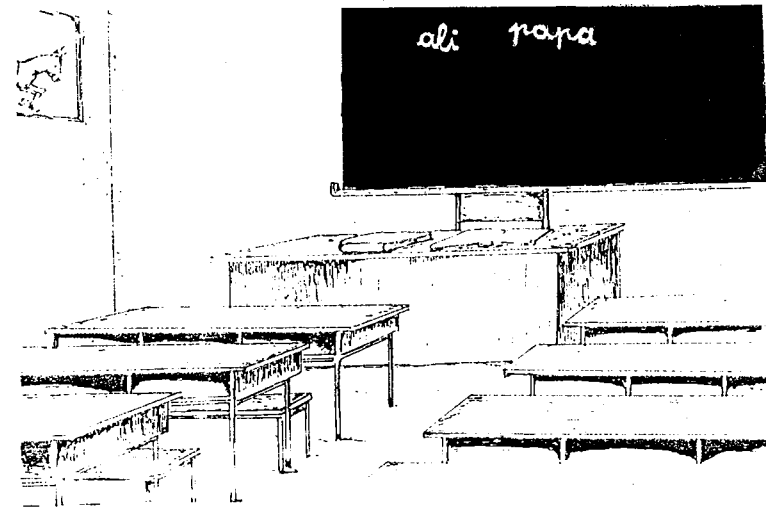
- Fɔɔɔ naani be kalanso in na T. Nk.

b) Bololabaara

Kalanso labenni.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Kalanso kɔnɔ

Ntenendonya dɔ tun don. Sɔgɔmada fɛ, an ye kalan daminɛ jate la. An tilalen o la, an ye gafew ta gafemarayɔrɔ la ka olu tila-tila an ni jɔgɔn cɛ. Karamɔgɔ ye jɛ min kofɔ, bɛɛ y'o jini i ka gafe kɔnɔ. Kalanjɛ sɔrɔla ka daminɛ. Kalanden bɛɛ ye dɔ kalan. Dɔw ta jɛna, dɔw ma se ka bɛɛ kalan. Bɛɛ foorilen, minnu ma se ka kalan kɛ ka jɛ, olu dɔw y'a jini ka segin a kan. Karamɔgɔ sɔnna o ma. O diyara a ye kosɛbɛ.

Kalanjɛ banna tuma min, gafew farala jɔgɔn kan, ka taa u bila gafemarayɔrɔ la. Karamɔgɔ sɔrɔla k'a fɔ an ye, ko walanba ni sigilan ni tabaliw ka kan ka ko sini sɔgɔma.

Kalandenw tilala kulu saba ye. Minnu ka kan ka na ni finfin ye, minnu ka kan ka na ni jalapɛji ye, ani minnu ka kan ka na ni gongonw ye.

1. jininkaliw

- Kalan daminɛna kalansen jumɛn na nin don in?
- Kalansen jumɛn dara fɔlɔ kan ?
- Munna kalanden dɔw y'a jini ka segin a kan?
- Kalandenw tilala kulu joli ye ?
- Kulu kelen kelen bɛɛ ka baara tun ye mun ye?

2. Degeli sɛbɛnta

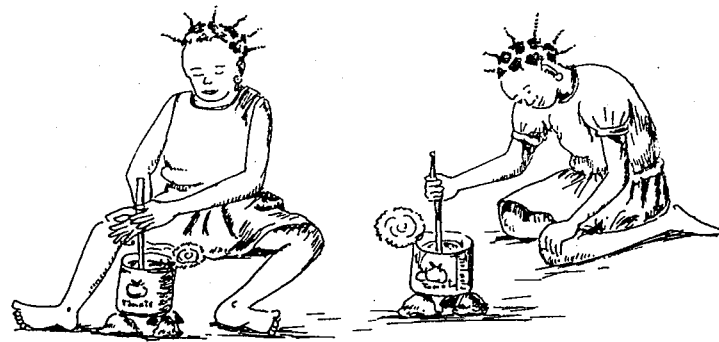
a) Dajɛ yeleke kɔrɔ ci :

- Sɔgɔmada fɛ, an fɔlɔla ka kalan daminɛ jate la.
- Kalanden tila bɛɛ ye dɔ kalan.
- Kalandenw tilala kulu puman saba ye.
- Minnu ka kan ka na ni finfin caman ye.

b) Bololabaara

- Walanba koli
- Gafemarayɔrɔ labɛnni.

Bololabaara

Kalandenw donna kalanso kɔnɔ yɔrɔ min sɔgɔmada in na, kulu saba ninnu bɛɛ taara u jɔ u dama na. Finfintigiw nana u ka finfin jira karamɔgɔ la. Olu bɔlen yen, jalɔɲɛjitigiw gɛrɛla. Gongontigiw dara jalɔɲɛjitigiw kan.

Fɛn ninnu bɛɛ tonna ɲɔgɔn kan kalanso seleke dɔ la. Karamɔgɔ sɔrɔla k'a fɔ kulu bɛɛ ka to a nɔ na. A y'a fɔ finfintigiw ye olu ka taa ji jini ka na walanba ko.

Jalɔɲɛjitigiw bilala ka taa cɛncɛn ta ka n'o ton walanba jukɔrɔ.

A ɲinina gongontigiw fɛ, olu ka gongon ɲuman fila sigi ta kan kalanso da la.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Kulu bɛɛ y'a ka baara damine. Karamɔgɔ bɛ munumunu na u ni ɲɔgɔn cɛ. Dɔw bɛ to k'a wele k'u ka baara kɛcogo jira a la.

1. ɲininkaliw

Kalandenw donnen sɔgɔmada in na kalanso kɔnɔ, u ye mun kɛ ?

Fɛn ninnu jiralen karamɔgɔ la, u bilala yɔrɔ jumɛn?

Karamɔgɔ ye mun fɔ o kɔfɛ ?

Jɔnniw bilala ka taa cɛncɛn cɛ ?

Gongontigiw ka baara kɛra mun ye o sirakun kelen kan ?

Kalanden dɔw tun bɛ to ka karamɔgɔ wele mun na?.

2. Degeli sɛbɛnta

a) Dajɛ ɲuman koor

Kalanso bɛ kɔnɔ → ɲiɛɛ
→ kɔfɛ

dara bɛ gongontigiw → ɲɛfɛ
→ kɔfɛ

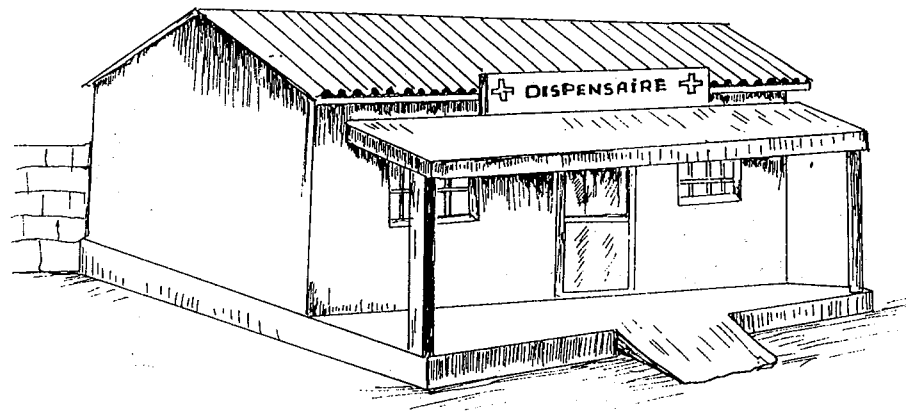
ɲuman bɛ gongon → ɲɛfɛ
→ kɔfɛ

b) Bololabaara

Finnan dilanni

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Dɔgɔtɔrɔso

Dɔgɔtɔrɔso b'anw ka dugu la. A ni musojiginso be jɔgo kerɛfɛ. U fila si yɔrɔ man jan kalanyɔrɔ la.

Dɔgɔtɔrɔso man bon ka kalanyɔrɔ bɔ. A jɔlen don k'a kɔnɔna tila-tila soninw caman ye.

N'i donna yɔrɔ min a da fɛ, i jɛ be sigi dɔgɔtɔrɔso kuntigi kan. O sigilen don k'a kɔ don sonin dɔ ma. Tuma dɔw, a be don ka banabagatɔw lajɛ yen.

Sɔgɔlikɛyɔrɔ be dɔgɔtɔrɔ numanbolo fɛ. O so in kɔnɔ, alamɔri fila falɛn be yen fura la. Cɛ kɛlen ni npogotiginin dɔ be yen. Olu ka baara ye sɔgɔli kɛli ye banabagatɔw la. Da dɔ bɔlen be sɔgɔlikɛyɔrɔ kerɛfɛ. Tabali jamanjan dɔ be yen. Furaji buteliw fana caman

sigi-sigilen be panpalan dɔ kan sanfɛ. Joliw be furakɛ o so in kɔnɔ.

Dɔgɔtɔrɔso in saniyalen don kosɛbɛ. Banabagatɔ mana caya cogo o cogo, i tɛ dimɔgo pantɔ y'a kɔnɔ fiyɛwu.

1. jɔninkaliw

- Dɔgɔtɔrɔso ni yɔrɔ jumen be jɔgɔn kerɛfɛ ?
- A kɔnɔna kɛlen be cogo di ?
- Dɔgɔtɔrɔ kɔ dɔnnen be mun ma ?
- Dɔgɔtɔrɔ be banabagatɔw lajɛ yɔrɔ jumen ?
- Mun be sɔgɔlikɛyɔrɔ la ?
- Furaji buteliw be fan jumen ?

2. Degeli sɛbɛnta

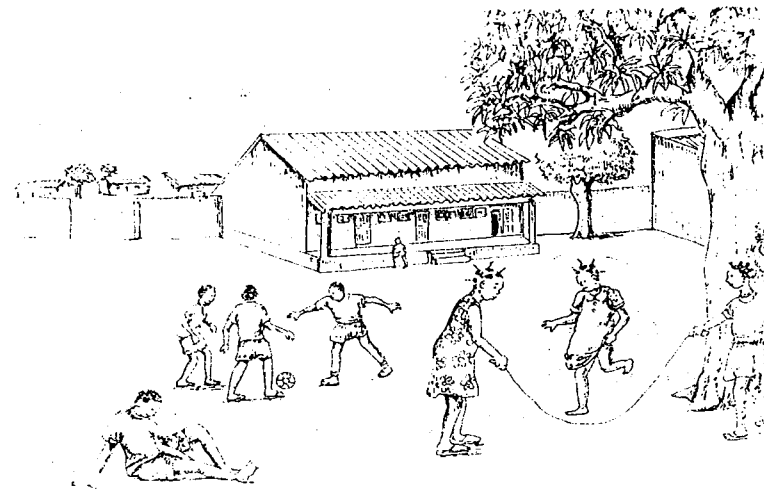
a) Tipe wa nkalon ?

- Dɔgɔtɔrɔso ni musojiginso ka jan jɔgɔn na
T. Nk.
- Kalanyɔrɔ ka bon dɔgɔtɔrɔso ye T. Nk.
- N'i donna, i jɛ be sigi dɔgɔtɔrɔ kuntigi kan
T. Nk.
- Dimɔgo tɛ ye dɔgɔtɔrɔso kɔnɔ T. Nk.

b) Bololabaara

Kalanso saniyali

Sidi ka bana

Nin don in, kalandenw bolen fiɓemine na, Sidi sinna tileja ma ka taa a sigi yen, k'a toɓɓoɓɓo to tulonge la. Nege gosilen, a ni toɓɓoɓɓo ka don kalanso koo. Fo ka taa kalan jigin, Sidi fari ma foni: A ni Musa taato so, a y'a fo o ye k'a kunkolo b'a dimin. Musa y'i bolo maga a fari la, o y'a soro o be i n'a fo tasumakami. Musa ye Sidi ka npalan mine o la. U y'u demedeme ka so segere. U surunyanen sugu yere la, Sidi sinna k'a biri ka foono seri. Foono in je tun be i n'a fo nɛɛmugu nooninen. Musa hakili wulila. O bolila ka taa a je fo so. Sidi koroke ye negeso ta ka na Sidi yoro la. O y'a soro a sigilen don, a be yereyere i b'a fo ko san kelen be ka mogo min gosi.

Koroke y'a yelen negeso kofe. U sinna dogtoroso ma. Dogtoro y'a kunkolo mine, k'a new waga k'olu laje. O y'a sigilen to yen ka taa furansaben dilan ka

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

n'o di koroke ma. O taara o furaw san ka na. Dogtoro ye pikiri fila ke Sidi la, ka furakise fila di a ma a ka olu kunun. Olu bee bannen, dogtoro y'a fo u ka taa so, a k'i da yoro kelen nka sini sogoma u ka na.

Sidi koroke y'a yelen negeso kan. U taara so.

1. pininkaliw

Sidi y'a sigi yoro jumen kalandenw bolen fiɓemine na?

Kalan jiginen, Sidi ni jon taara so?

U sera jooɓo fe so wa? Munna?

Musa ye mun ke?

Jon nana Sidi kofe?

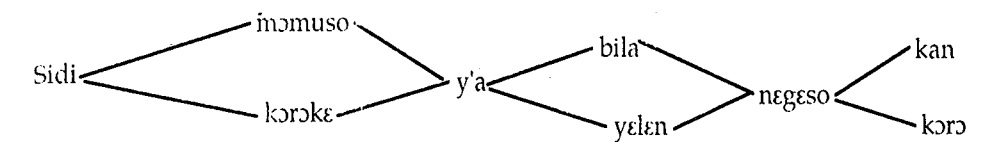
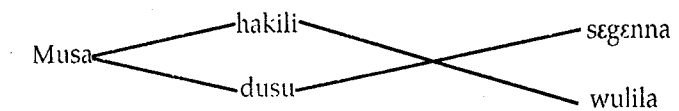
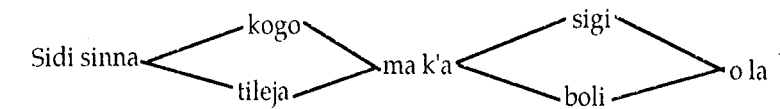
O taara n'a ye yoro jumen?

Dogtoro ye mun folo ke?

Sidi furakera cogo di?

2. Degeli sebenta

a) Daje juguman tije

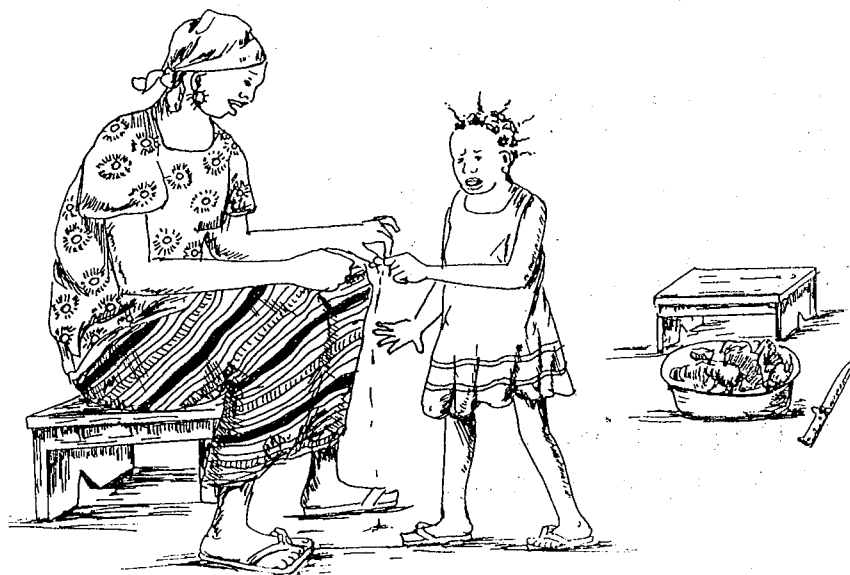

b) Bololabaara

Kalanso labenni k'a ce je.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Murutigēda

Don dɔ la, Mariyamu ba bɔra ni sogo ye sugu la. A y'a fɔ Mariyamu ye o ka sogo in tige, ale yere be jintin laben; tilelafana ye fɔyɔ ye.

Mariyamu ye muru ta k'o da diya kosɛbe. A sɔɔla k'a sigi sogo tigeli fe. A ye bu dɔ ta, k'o kuru muru da la. A ye muru taa ka segin yɔɔ min, o ye sogo caron ka na ale tɛge ci fo k'o joli seri. A ye sogo ni muru fili k'i toron a bolo kan k'a ba sɛgere, a be kule. Ba y'i yeɛma k'a laje tuma min, o girinna k'a bolo mine k'a laje. O ye fini kolon ta, ka joli jɔsi. Sanni o ka fini kolon bila, joli ye boli damine tugun.

Ba ye bugurinje dɔ ta o la k'o ke joli in na ka sɔɔ k'a siri tewu. Mariyamu taara a sigi. U tilenna ten, ka

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

su ke ten. Dugu be je tuma min, Mariyamu tɛge be fununna. U y'a foni ka sin n'a ye dɔgɔɔɔso ma.

Dɔgɔɔɔ ye joli laje yɔɔ min, o ye file fiye, k'u jininka, u ye min ke joli in na.

Ba y'a fɔ dɔgɔɔɔ ye, k'u ye bugurinje de ke a la.

Dɔgɔɔɔ y'a fɔ k'a geɛya u ma ko ni mɔgɔ joginna nin ko u bolo, ni alikali walima kɔgɔji te, u kana fen wɛre si k'a la. U ka na n'a tigi ye dɔgɔɔɔso la. Dɔgɔɔɔ ye joli in sɛbekɔɔ ko o la, ka fura caman ke a la ka sɔɔ k'a siri.

1. jininkaliw

Mariyamu ba nana ni mun ye ka bɔ sugu la ?

Ba tun b'a fe ka baara jumen ke n'a ye sogo di Mariyamu ma o k'o tige ?

Mariyamu yɔɔ jumen banana ?

A banana yɔɔ min, a ye mun ke ?

Ba ye fura jumen k'a la ?

Sanni dugu ka je, mun ye Mariyamu sɔɔ ?

Dɔgɔɔɔ ye mun fɔ u ye ?

2. Degeli sɛbenta

a) Daje yeleke kɔɔ ci :

- Don dɔ la, Mariyamu ba bɔra ni sogo caman ye sugu la

- A sɔɔla k'a sigi k'a je sogo tigeli fe

- U y'a foni joona ka sin n'a ye dɔgɔɔɔso ma

- Mariyamu tɛge fan be fununna.

b) Bololabaara

Joli furakɛcogo (dɔgɔɔɔso la).

Boloci

Bolocilaw nana sɔgɔmada in na. U ye mɔbili jɔ dɔgɔtɔrɔso la ka sɔrɔ ka taa dugutigi fɛ yen, u ni yan dɔgɔtɔrɔ. U y'a jira dugutigi la u nakun ye boloci ye. Kanfasajabana bɛ jamana kɔnɔ. O tuma na dugutigi ka dabali tige ka dugumɔgɔw ladɔnniya, bɛɛ ka bɔ.

U tilala ka na kalanyɔrɔkuntigi fɛ yen, ka n'a jɛ fɔ o ye. O yɔrɔ bɛɛ kalandenw kɛra jɔgɔn kan ka sin dɔgɔtɔrɔso ma. Bolocila ninnu ka ca wa u bɛɛ n'u ka baara don. Dɔw bɛ sɛbɛnni kɛ. Dɔw bɛ furaji dilan. Dɔw ta ye bolo cili ye.

Jɛ tugu n'a yeɛ cɛ, kalandenw ni karamɔgɔw bɛɛ bolow cira. O y'a sɔrɔ dugukɔnɔmɔgɔw ye nali daminɛ. Dɔgɔtɔrɔ dɔ wulila ka mɔgɔw jɔ jɔgɔn dafɛ. Cɛw b'u

dan ma, musow yerɛw b'u dan ma. U sɔrɔla ka baara daminɛ. Tumanin kelen, tila kɛra.

Dugutigi n'a seerew nana bolocila ninnu fo k'a jini u fɛ u ka tilelafana kɔnɔ. U ka kuntigi y'a jira dugutigi la ko bonya diyara u ye, nka u tɛ se ka dumuni kɔnɔ cogo si la. U ka kan ka dugu seegin kɛ tile kɔnɔ. O fɔlen, sira dira u ma. U taara.

1. jininkaliw

Waati jumen dɔgɔtɔrɔw nana ?

U ye mɔbili jɔ yɔrɔ jumen ?

Jɔn bilala dɔgɔtɔrɔw jɛ ka taa dugutigi fɛ yen ?

Boloci daminɛna jɔnniw na ?

Mun ye baaraw teliya ?

U tilalen, dugutigi ye mun jini u fɛ ?

2. Degeli sɛbɛnta

a) Tijɛ wa Nkalon

b) Bololabaara

Joli furakɛcogo (dɔgɔtɔrɔso la).

Boloci fɔbla kalanyɔrɔ la T. Nk.

Bolocilaw ni yan dɔgɔtɔrɔ taara dugutigi fɛ yen

T. Nk.

Boloci in kun ye kanfasajabana ko ye

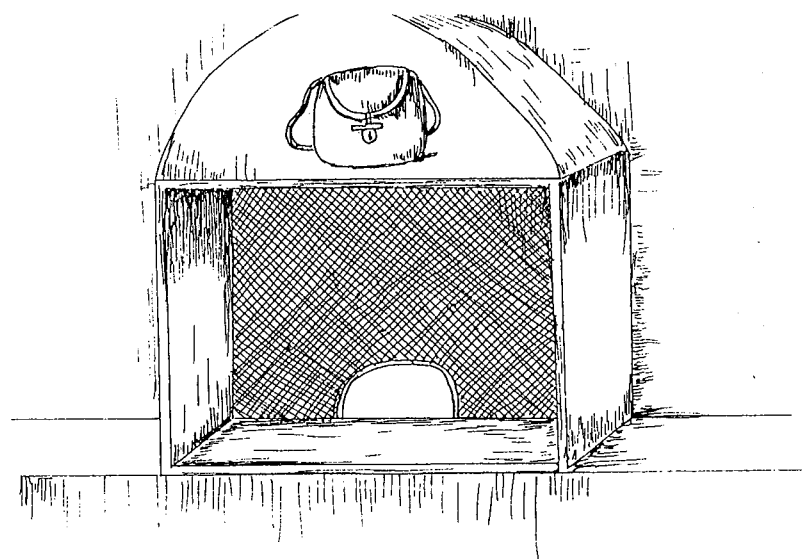
T. Nk.

Tila kɛra kalandenw na ka mɛɛn, k'a sɔrɔ dugukɔnɔmɔgɔw ma na T. Nk.

Dugutigi ni bolocilaw kɛkɛla T. Nk.

Bolocilaw ma tilelafana kɔnɔ sabu u ka mɔbili tun man ji T. Nk.

Bugufiyɛ warimarayɔɔ

Ko kura dabɔlen bɛ Bugufiyɛ la. Wariso dɔ jɔlen bɛ yen sisan ko Jigitugu Jɛmɛ. Kin in mɔgɔ caman ka wari bɛ mara yen sisan. A bɛ i n'a fɔ so in jɔlen bɛ musow kama. Dɔw ka sokɔnɔ wari yɛrɛ bɛɛ bilalen bɛ yen. Sɔgɔma o sɔgɔma, u bɛ taa dɔ ta a la walima ka dɔ fara a kan yen.

Hali dɔw ka pari wari, nin bɛɛ bɛ bila yen sisan. Kabini ko in daminɛna, muso dɔw ka fɔli la, pariko latilenna kosɛbɛ. Mankan bɛɛ banna mɔgɔw ni jɔgɔn cɛ.

U bɛ dɔ yɛrɛ fɔ warimarayɔɔko in na, n'o sera ka kɛ, a na kɛ daamu dan ye musow fɛ, sabu olu de ka wari bɛ mara yen kosɛbɛ. U ko n'a ko sinsinna ka tɛmɛ nin kan, warimarayɔɔ in bɛna juru don mɔgɔw la

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

minnu ka wari bɛ mara yen.

Ko in na taa jɛ sabu kabini a daminɛna, mɔgɔ si ma gɛlɛya sɔɔ a ko la fɔlɔ.

1. jininkaliw

Mun dabɔlen bɛ Bugufiyɛ la ?

So in tɔgɔ ye di ?

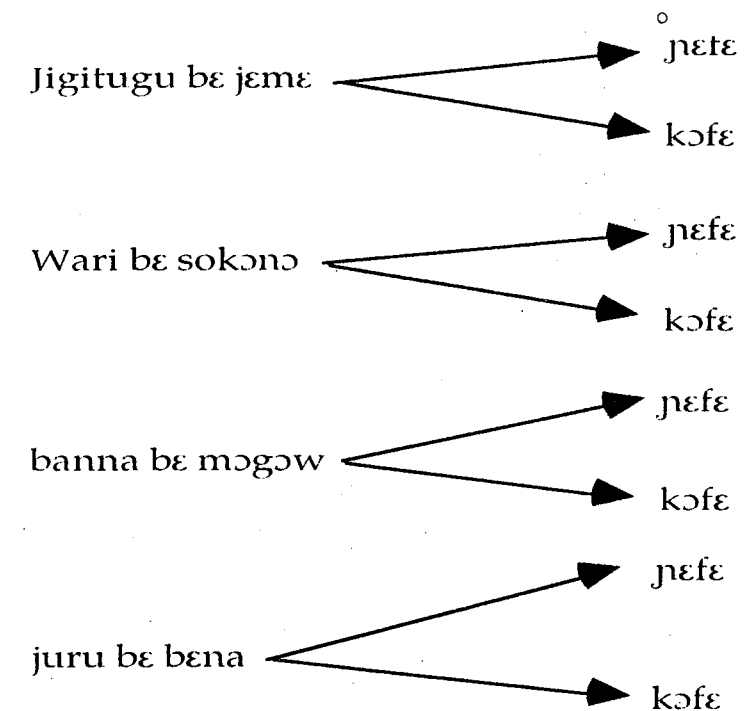
Jɔn de ka wari bilali ka ca yen ?

Warimarayɔɔ in kɛra mun sababu ye ?

Kibaruya wɛrɛ jumɛn bɛ warimarayɔɔko in na ?

2. Degeli sɛbɛnta

a) Dajɛ juman koori

b) Bololabaara

Warimisenmaralan dilanni
(Jirisila dɔ fɛ yen)

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

Warimara

Sitan Funɛ ni Koro ye teri ye. U mɔgɔ fila bɛɛ bɛ baara kɛ baaradaba kelen na. Ko nana tiɲɛ baarada in na. A ma ɲɛ min kɔ, a kɛra o ye. Yɔrɔ in datugura ka baarakɛla bɛɛ bila. U ye wari dɔ sara u ye min b'a to u bɛ se k'u yɛrɛ lahine sanni u ka minɛbolo kura sɔrɔ.

Wari in talen u fɛ, Sitan Funɛ y'a fɔ Koro ye u ka taa wari in bila banki dɔ la, a bɛ se ka dɔ fara a yɛrɛ kan cogo min na, sabu nin y'u ka diɲɛlatigɛ wari de dilen y'u ma.

Koro ma sɔn. A y'a jira a terimusɔ la, ale yɛrɛ bɛ jago kɛ n'a ta ye.

Sitan Funɛ taara banki la. Olu ye sira min don a kɔrɔ, a tɛmɛna o fɛ. A ka wari ye marayɔrɔ fila ye. Fɔlɔ,

————— *Kalanɲɛ ni degeliw, san filanan gafe* —————

a bɛ se ka dɔ ta o la, a bɛ se ka dɔ fara o kan waati bɛɛ.

Fosi tɛ se ka bɔ marayɔrɔ filanan na.

Bi bi in na, Koro ka wariko nɔgɔyara. Dɔnɔkɛlaw ni jago kasaraw bɛ ɲini k'a bin.

1. ɲininkaliw :

Mun bɛ Sitan Funɛ ni Koro cɛ ?
Munna u ka baarada datugura ?
Baarada in datugulen, u ye mun kɛ u ye ?
Sitan Funɛ ye mun fɔ Koro ye ?
Koro ka jaabi kɛra jumɛn ye ?
A ko labanna cogodi ?

2. Degeli sɛbenta :

a) Tiɲɛ wa Nkalon

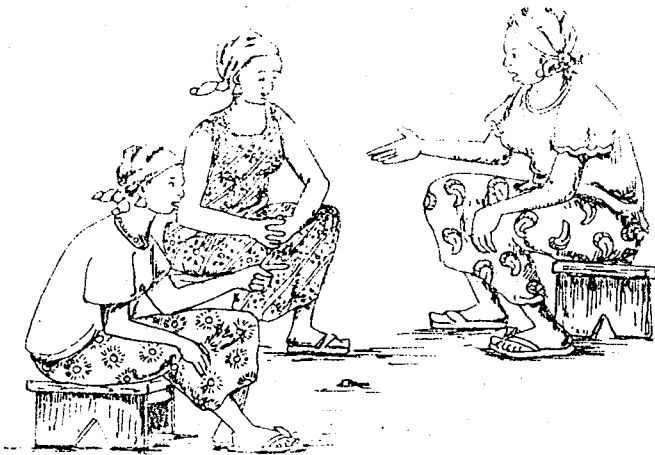
Sitan Funɛ ni Koro ka di kosɛbɛ	T.	Nk.
Koro bɔra baara la ka Sitan Funɛ to yen	T.	Nk.
Wari dira baarakɛla bɛɛ ma	T.	Nk.
Koro ye jago kɛ n'a ta ye	T.	Nk.
Koro ka wari bugunna kosɛbɛ	T.	Nk.

b) Bololabaara

Warimaralan dilancogo.

————— *Kalanɲɛ ni degeliw, san filanan gafe* —————

ƙogon dama

A be san damado ba bi, kin musow kelen be ka ton do dilan kogondama kama. Muso bee te je in na nka a mago ka ca.

Sanga ni waati bee, do be don je in na.

Kalosa o kalosa, u kelen kelen bee be dorome bi duuru sara. O be bila yen.

Ni tonden min ka hare sera, denkundi ni koro wari hake do da jlen don, o be ta ka di o tigi ma.

Ni kunko were sera e tonden min ma, ni wari fi bolo ka kunko in kala, i be se ka taa don ke ton fe. Ni kogoya kera i ye waati min, i be taa a sara.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Sariya dow be je in na.

Hali ni kalo kelen juru b'i la, i te dono soro.

N'i ye dono ke, n'o ma sara, i te se ka do were soro.

Ni kalo naani temena i kan, i ka wari saralen bee be segin i ma. O y'i bolen ye ton na. Mago kelen dama de bora kabini a daminena.

1. jininkaliw :

Kin musow ka je in daminenen be san joli bo ?

Kin musow bee be ton in na wa ?

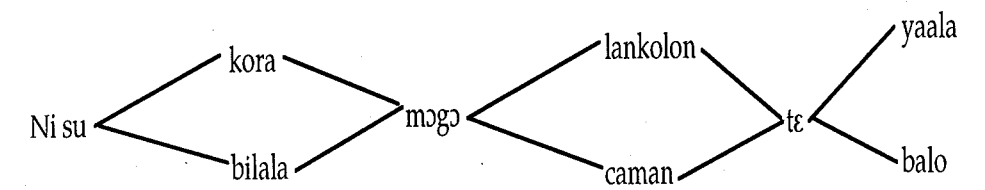
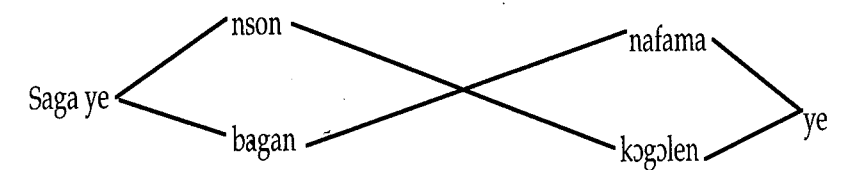
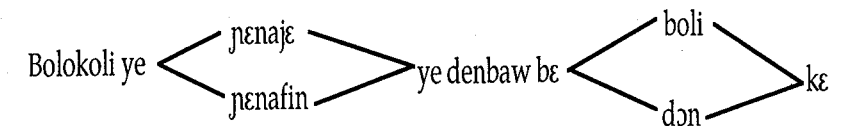
Ton in ka soro be ke cogo di ?

Wari in be sara mun kama ?

Ton in sariyaw ye jumen ni jumen ye ?

2. Degeli sebenta

a) Dape juguman tije

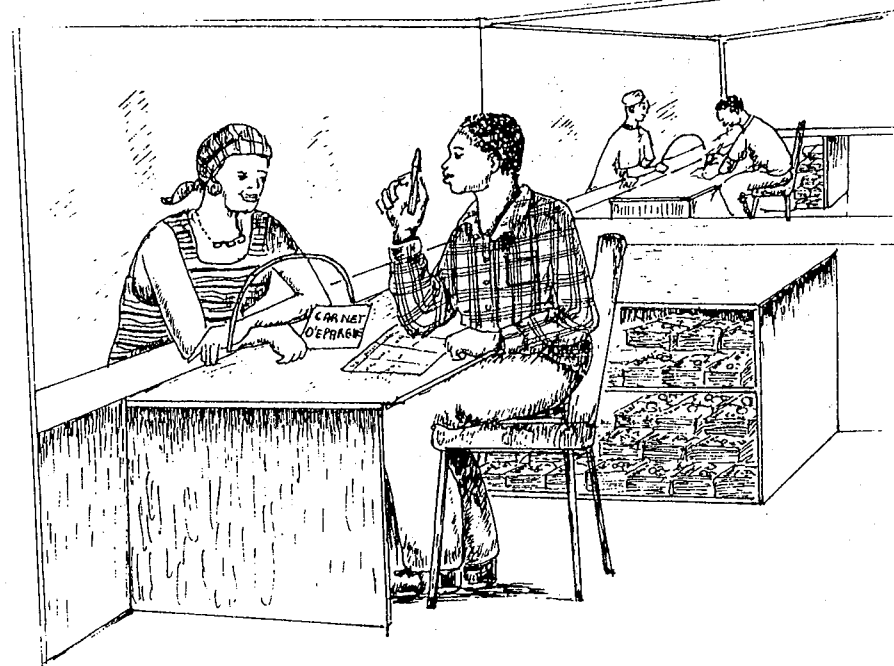

b) Bololabaara

Jirisila walima numu do fe yen.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Banki ye Mɛmunɛ jigi tugu

Mɛmunɛ ye kalanden karamɔgɔ ye. A dɔgɔmuso ka kɔɔko ci nana fɔ a ye. Don selen, a ye yamaruya jini ka sɔɔ k'a labɛn ka taa tile kelen, ka kɔn kɔɔ jɛ. Kɔɔ su, a cɛ n'o terikɛ yɛrɛ taara. Mɔgɔ si tun tɛ u ka so.

Dugu tilalen dɔɔnin, nsonw nana u ka da kari. Fɛn o fɛn, n'o de ye magɔɛfɛn ye so in kɔɔ, nsonw taara n'olu bɛɛ ye, ka so lankolon to yen.

Kɔɔmuso bilalen sira, Mɛmunɛ cɛ n'a terikɛ kɔɛginna. Olu nana a sɔɔ nin baara in kelen bɛ nsonw fɛ. A kɛra i n'a fɔ fa ka wuli cɛ fila ninnu na. U ye jini si bɛɛ dɔ kɛ ka taa dɛɛ.

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

Dugu jɛlen, Mɛmunɛ yɛrɛ nana. O ma se ka minɛbolo si sɔɔ wale in na. Hali tobilikɛlan tun t'a bolo bilɛn. A terimuso y'a fɔ a ye k'a ka taa juru jini banki la, sabu a ka sara de bɛ kɛ yen.

Mɛmunɛ taara wale in lakali banki kuntigi ye. O ye kana tigilamɔgɔ dɔ bila ka taa wale in sɛgɛsɛgɛ. O nalen, banki kuntigi y'a fɔ Mɛmunɛ ye a mago bɛ wari hake min na, a k'o sɛbɛn dilan.

Mɛmunɛ ye waa bi saba jini. Banki y'o juru don a la.

Kabini o kɛra, Mɛmunɛ teriw, minnu bɛ baara la ani minnu ta ye jago ye, olu bɛɛ ka wari marayɔɔ kɛra banki ye.

1. jininkaliw :

Mɛmunɛ bɛ baara suguya jumɛn de kɛ ?

A tun taara min ?

Cɛ yɛrɛ tun bɛ min ?

Nsonw nana u ka so waati jumɛn ?

U ye mun ta ?

Mɛmunɛ nalen ye mun kɛ ?

2. Degeli sɛbɛnta

a) Jaabi juman kɔɔ ci :

Mɛmunɛ taara u ka so sabu :

- a n'a cɛ kɛlɛla

- a tun man kɛnɛ

- a dɔgɔmuso kɔɔ tun bɛ kɛ

- Mɛmunɛ cɛ kɛra i n'a fɔ fa ka wuli a la sabu :

- Mɛmunɛ taara k'a to

- nsonw y'u mago sa

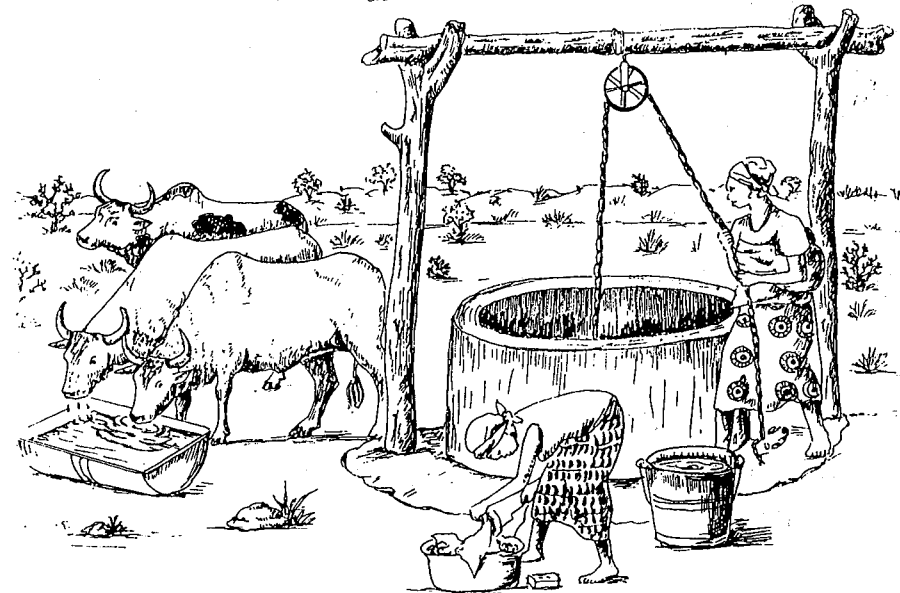
- a terikɛ tun diminnen don a kɔɔ.

b) Bololabaara

Warimaralan dilancogo.

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

Kolonda la

Kabini funteni mana se kaban, o ye kolonda kelen ye dugu nimayoro ye. Hadamaden te se ka taa ji ko wa jisorooro were te yen o waati la kolon kelen in ko.

Sefolokasi be muso dow soro kolonda la. U be ji bo cogo min, u b'a doni o cogo la. Ni darakaw dunna yoro min, kolonda be ke i n'a fo sugu. Misijisamanaw b'u son. Fo ka taa waarow fa, mogo were si ka juru te donyoro soro kolon kono. Olu mana tila, finikolaw b'a damine. O koni ye tile bee ye sa. Dow be tila waati min, o be ke dow ta damine tuma ye. Kangaji woyolen be fan bee fe. Fini kolenw jensennen be duguma. Masala bulen don musow ni jogon ce. Ni min ka finiw jara, o tigi b'a taw kuru k'u sogolon a kun ka sosira mine.

Wula be se yoro o yoro, kolonda mogo ko be dogoya

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

doronin. A to be to tobilikejitalaw ye.

Su mana ko yoro min, kolonda be bila. Minnu be na fiye mine yen n'olu te, mankan were si te men yen.

1. jininkaliw :

Waati jumen na kolonda be ke dugu nimayoro ye?

Kolon joli be dugu in konon ?

Jibo be damine waati jumen kolon in na ?

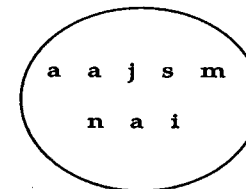
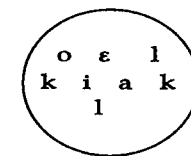
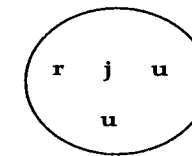
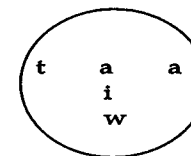
Ni darakaw dunna, jonnaw folo be ji bo ?

Jonnaw be fo olu ko ?

Mogow be dogoya kolonda la waati jumen ?

2. Degeli sebenta :

a) Dajew dilan ni signinden ninnu ye

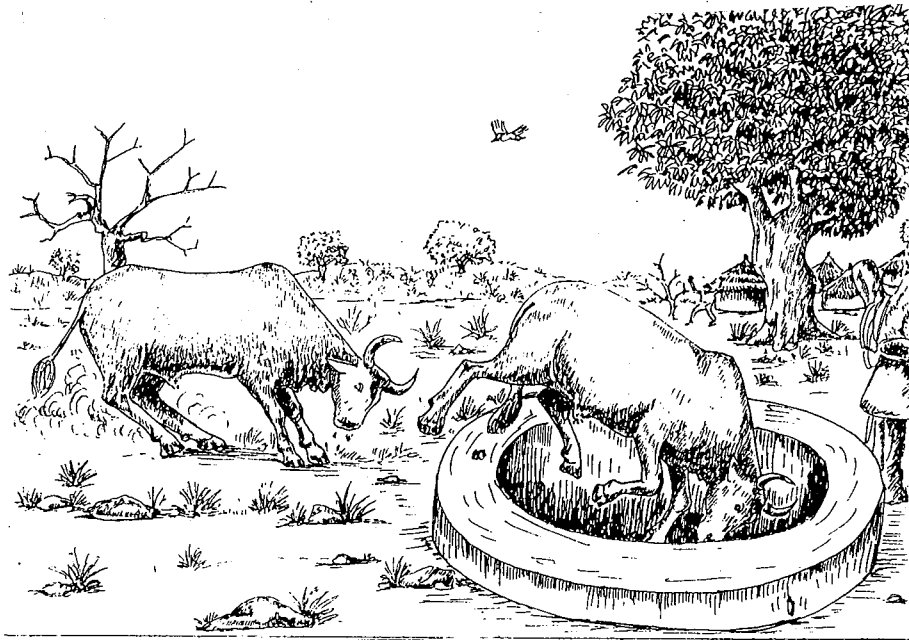

b) Bololabaara

Jurukise fuganni degeli.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Misi binna kolon konon

Nin don in, misiw nalen tun don minni na tilegan fe. Misiw minnen ko, u y'u da sumaw na. Selifana masurunna, u ye wuli-wuli damine. Sooni, jentura kogolen fila ye jagon soro keke la. U be jagon goro cogo min na, u be jagon susu o cogo kelen na.

Misigennaw ye ko bee ke ka taa dese u la. U tora jagon folonkoton de la ni jaman ye finman gen ka sin kolon ma. O bolito taara a suuru kolon konon k'a kan kari. O yoro bee dugu girinna. Ce bee ye jagon soro kolonda la. K'a damine selifana na fo ka taa fitiri se, misi ma se ka bo.

Surafanaw dunnen, u ye do don kolon konon. O y'a soro misi sara a menna. O ye juru siri a la nka mago ma se ka yelen ni misi in ye. Sijne jenama saba, juru be

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

tige, misi be taa a da a no na kolon ju la yen. A ma je min ko, a kera o ye. Ce fila donna ka misi sogo tige-tige. U soro k'a bo o cogo la. O baaraw be ban tuma min, o y'a soro su korobayara kosebe.

1. jininkaliw :

Nin wale in kera waati jumen ?

Misiw minnen ko, u ye mun ke?

U wulila waati jumen ?

U wulilen mun kera ?

Jonniw y'a jini k'u bo jagon na ?

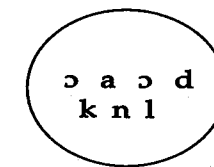
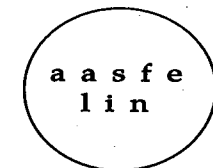
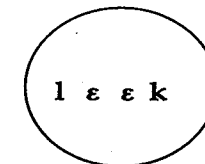
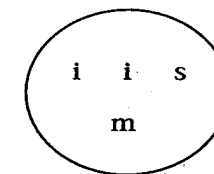
Keke in labanna cogo di ?

Waati jumen misi in bora kolon konon ?

A bora cogo di ?

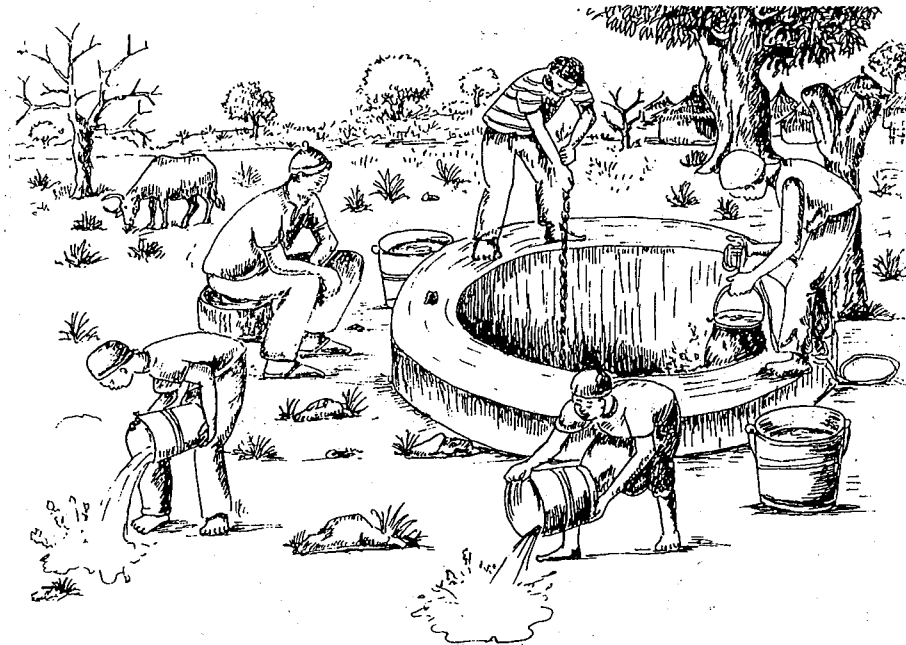
2. Degeli sebenta :

a) Dajaw dilan ni sigininden ninnu ye

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Jikogelɛya

Misi binnan kɔɔɔn kɔɔɔ, o nana ni gɛɛɛyaba ye jiko la dugu kɔɔɔ. Muso fɔɔɔ minnu taara jita la, olu y'a jira ko kɔɔɔn ji tipenen don.

Dugutigi ye mɔɔɔw kɛ jɔɔɔn kan o la. U sinna kɔɔɔnda ma ka taa jɔɔɔn kafo yen. U ye juru don ka ji dɔ bɔ k'o lajɛ. U y'a sɔɔɔ o tolilen don. O yɔɔɔ bɛɛ, bɛn kɛra a kan kɔɔɔn ji bɛɛ ka soli k'a ban. U bɔra ni juru ye dugu kɔɔɔ ka na baara daminɛ . U tilenna a la sabu kɔɔɔn ji ka bon.

A kɛra degunba ye. Mɔɔɔɔ caman taara ji ta dugu wɛɛɛ fɛ. Wotoro bɛ minnu fɛ, olu ye fali siri ka jitaminɛnw bila wotoro kɔɔɔ. Fɛn tɛ minnu fɛ, olu y'u ta jini u kunkolow la. Tile saba kɛra sanni kɔɔɔn ji ka se ka min.

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

O de y'a to dugutigi n'a seerew ye gatigi bɛɛ wele, k'a jira u la ni kɔɔɔn filanan ma sen, don dɔ bɛna k'a la, mɔɔɔw na jini k'u dafalen jiko la. Bɛɛ ko a ka kan ka kɛ. U wulila o kan.

1. jininkaliw :

Misi binnan kɔɔɔn kɔɔɔ, o nana ni mun ye ?
Muso fɔɔɔ minnu taara jibo la, olu ye mun kɔɔɔsi ?
Dugutigi ye mun kɛ o la ?
Bɛn kɛra mun kan ?
Kɔɔɔn ji sera ka ban jona wa ? Munna ?
Kɔɔɔn ji ye waati joli kɛ k'a sɔɔɔ a tɛ se ka min ?
Dugutigi ye mun kɛ o la ?
Wuli kɛra mun kan ?

2 . Degeli sɛbɛnta :

a) Kumasen ninnu dapɛw sigi ka jɛ

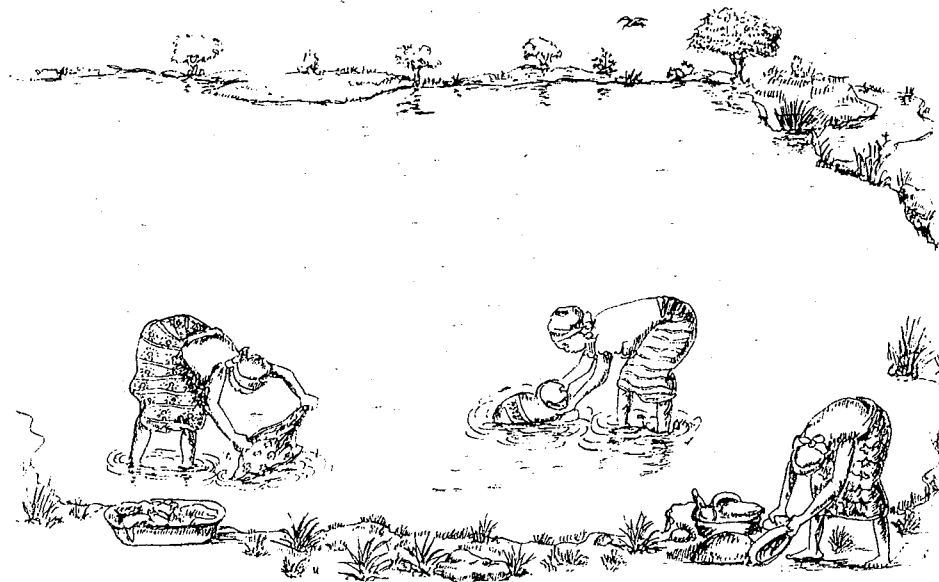
- dun ka Kɔɔɔn kosɛbɛ
- bɔ na bɛ Musow kɔɔɔn ji
- la bɛ Finikolaw masala
- kɔɔɔn Juru kɔɔɔ taara
- min bɛ Misiw kangaji

b) Bololabaara :

Jurukisɛ fuganni degeli.

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

Kɔba

Samiyɛ fɛ, hadamaden fara bagan kan, bɛɛ bɛ lafiya jiko ta fanfɛla la. Ji bɛ jɔ dingɛ caman kɔnɔ . O tɛmɛnen kɔ, kabini san mana nako damadɔ sɔrɔ, kɔba tɛ ja bilɛn. Minɔgɔ tɛ baganw tɔrɔ o waati. Misiji tɛ sama, wa musow yɛrɛ ka magɔɛjiko nɔgɔyalɛn y'o ye.

Kɔba ji tun bɛ min fɔlɔ. O san, kabini dɔgɔtɔrɔw nan'a fɔ ko sɛgɛlɛn ju bɛ kɔji in na, dugu in mɔgɔ si m'a ji kɛ fiyɛ kɔnɔ o kɔ. O kɛlɛn sɛgɛlɛn nɔgɔyara yan. A tɛ min, nka mago caman bɛ jɛ a la i n'a fɔ minɛnnɔgɔw koli ani finiw koli.

Ni samiyɛji tigɛra, kɔ in dafɛla bɛɛ bɛ kɛ nakɔw ye. Nakɔkɔnɔfɛn caman bɛ sɔrɔ dugu in kɔnɔ fonɛnɛ fɛ k'a sababu kɛ kɔ in ye. Ni funteni kun bɔra, nakɔko bɛ

— *Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe*

nɔgɔya. Bɔgɔbaaraw bɛ daminɛ o waati. Kɔ dafɛla bɛɛ bɛ kɛ tufa ye. San o san dɔ bɛ fara kɔ in dunya kan. O de y'a to ji bɛ mɛɛn a kɔnɔ.

1 . jipinkaliw

Munna hadamaden ni baganw bɛ lafiya samiye fɛ?

Baganw bɛ ji sɔrɔ yɔrɔ jumɛn ?

Munna kɔba ji tɛ min sisan ?

Mago jumɛn ni jumɛn bɛ jɛ kɔ in ji la ?

Nakɔko bɛ nɔgɔya waati jumɛn ?

Baara wɛrɛ jumɛn ni jumɛn bɛ kɛ o waati kɔ in na?

Munna ji bɛ mɛɛn kɔ in na ?

2 . Degeli sɛbɛnta

a) **Tijɛ wa nkalon** T. NK.

Samiyɛ fɛ, ji bɛ jɔ dingɛ caman kɔnɔ

T. NK.

Kɔba ji tun bɛ min fɔlɔ T. NK.

Ni funteni kun bɔra, nakɔko bɛ juguya

T. NK.

San o san, dɔ bɛ fara kɔ in dingɛ dunya kan

T. NK.

Ni samiyɛji tigɛra, kɔ dafɛla bɛɛ bɛ kɛ sagaw ye

T. NK.

b) Bololabaara

Nakɔbaaraw (nako kɔnɔ)

— *Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe*

Finiforosiyen

ƶinan, sanji foɓo nana ton bannen tile naani su. San in ma caya kosebe.

Dugu jelen, darakadunyoro la, Ba y'a fo ko finiforo be damine bi. An tilala darakako la yoro min, an ye misidaba ta ka bila wotoro kono, ka fali siri o la.

Madu ye gongon fa ji la k'o ni finisi ta k'olu sigi wotoro kono. Musa yere nana zu bila wotoro kono ka taa ni misiw ye je. Ne ni Madu taara wotoro la.

An sera yoro min, an ye falow ta ka furatige damine. Musa ye misiw bila bin na ka na an nofe. Anw mana fura minnu tige, Musa b'olu ke jagon kan, k'u ce ka taa u fili. Ba be na waati min, o y'a soro an ye caman ke.

Ba sorola k'a fo an ye an ka misiw siri k'a damine. Ne ni Musa ye misiw siri ka soro ka baara damine. Ba yere ye falo kelen ta. A ni Madu tora furatige la.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Ba y'a jenayoro soro tuma min, a ye falo bila. O y'a soro tilelafanatigiw kun bora kaban. Ba tora yaala-yaala la k'anw no laje fo ka taa dumuni sigi, k'o kofa a ye. A y'a fo anw ye o la; an ka misiw foni, dumuni nana. Anw y'an ka bin bo tuma min, an ye misiw foni ka bo daba la, ka tow segere si koro. An ye to sesogonajima dun k'an fa tewu.

Tila kera yoro min, Ba ye finisi do ke filen kono ka soro ka serili damine. Fura ma tige bilen. Anw yere ye misiw siri ka teme n'an ka bulukuli ye. je tugu n'a yele ce, yoro min tun fura tigelen don, anw y'o be buluku ka soro ka misiw foni. O y'a soro Ba yere be jini ka tila. A kelen ka bulukulen be seri, a k'an ma an k'an laben ka na so.

1. jininkaliw :

ƶinan, sanji foɓo nana waati jumen ?

Ba ye mun fo darakadunyoro la ?

Waati jumen misidaba tara ka bila wotoro kono ?

Jon ye gongon fa ji la ?

Jon ye zu bila wotoro kono ?

Jon taara ni misiw ye. Misiw sirila daba la waati jumen ?

Ba ye fini serili damine waati jumen ?

2. Degeli sebenta :

a) Daje seben ni sigininden ninnu ye.

o o i f
n r f i

s n a
i j

o t o o
w r

i u u
u b k

b) Bololabaara

Foro fura tigeogo (foro do la).

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Danni don fɔɓ

Nin don in, mɔgɔw dalen yere kɔ, sanfiɛba wulila. Fiɛ in ma dogo mɔgɔ si la. A bɛna dɔgɔya tuma min, sanden binna. A ye su tɔ yere bɛɛ kɛ nali la. Dugu jɛra k'a sɔrɔ yɔrɔ bɛɛ ye ji ye.

Sanni an ka daraka ka sigi, o y'a sɔrɔ Ba ye jɔsi ni sɔ jagami k'o sigi. An tilala darakadun na yɔrɔ min, a y'a fɔ anw kɔrɔkɛ ye ko taa ka kɛ kungoɗan na, ka taa o dan npaki la. A tilala k'an ka dononkɔrɔba minɛ ka di a ma. O dira a ma yɔrɔ min, a y'o kantige.

An ye falow ni korow cɛ ka bɔ, ka jɔsi ta ka kungoɗan sira minɛ. An selen, anw kɔrɔkɛ y'a ka falo da a kan na ka sin foro kun ma. Bɛɛ tugura a nɔfɛ. Danni daminɛna o yɔrɔ la. Mɔgɔw bɛ jɛ bala la fila-fila. Kɔgɔ kelen bɛ taa bɔ tuma min, o y'a sɔrɔ mɔgɔ si tɛ kuma mɔgɔ si fɛ, sɛgen fɛ.

Ma nana ni to ye ka taa o sigi siba kɔrɔ. O ma mɛɛn,

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Ba ye sɛdangaba kantige T. Nk.
Ma nana ni to ye ka taa o sigi siba kɔrɔ
T. Nk.

Degeli sɛbɛnta :

b) Nin kumasen ninnu dapɛw sigi ka jɛ
sanni wulila Fiɛba san na ka.
kojugu San bonyana in.
a Bɛɛ kalama bɔra.

c) Bololabaara

Foro la

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Madu ka foroko

Salon, Madu taara folonba tige koba kerεfe. Kabini mεgεw y'a ye baara in na, caman y'a fε a ye Ala kana a ci ka foro da yεrε in na. Jijyεrε don, forodayεrε te.

Mεgε si ma deli ka foro ye yεrε in na fεlε.

Madu ma mεgεw ka kuma lamεn. A ye yεrε in baara bεε ke k'a ban. Samiyεji binna yεrε min, a ye foro in bεε kuru ka tila k'a dan keninge la.

ηε in wulila i b'a fε tasuma de b'a kεrε mεdiya fε. Yεrεnin kelen, foro fan bεε dibira. Mεgεw tun bε wuli foro in lajεli kama.

Madu ye kεrεsiyεnni daminε don min, o tile saba, o kεrεna ni ji sεgεli ye. Ni san ma na don min su fε, a

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

bε na tile fε.

Dεgεkun fila kεra o la. Kabini ji sεgεlen tile saba, Madu ma se ka baara ke a ka foro la bilen. Tile duuru bε dafa tuma min, foro kεra i n'a fε maloforo. ηεsunw kun bε-bεlen bε ji sanfε.

Ji bε tile duuru sεrε foro in kεnε don min, o y'a sεrε ηεfuraw bεε yelemana k'u ηε ke nεrε ye. U binna ka sa.

O kεra Madu ka foroko nεgεyalen ye.

1. ηininkaliw

Folonba bε fan jumεn fε ?

Munna mεgεw y'a fε Madu ye a kana foro da yεrε in na ?

Samiyεji binner, Madu ye mun ke ?

A ka foro tun bε cogo di ?

Madu sera k'a ka foro bεε kεrεsiyen wa ? Munna?

2. Degeli sebenta :

a) Nin kumase ninnu dajεw bε ηεgεn na Madumamεgεsikakumalamεn.

Sanjifεlεbinnayεrεminayaka forokurukadan.

ηεbεεwulilaηεgεn fεibafεfenwεrε.

Madunisεndiyarakosεbε.

SanjitalalakaMadukaforominεala.

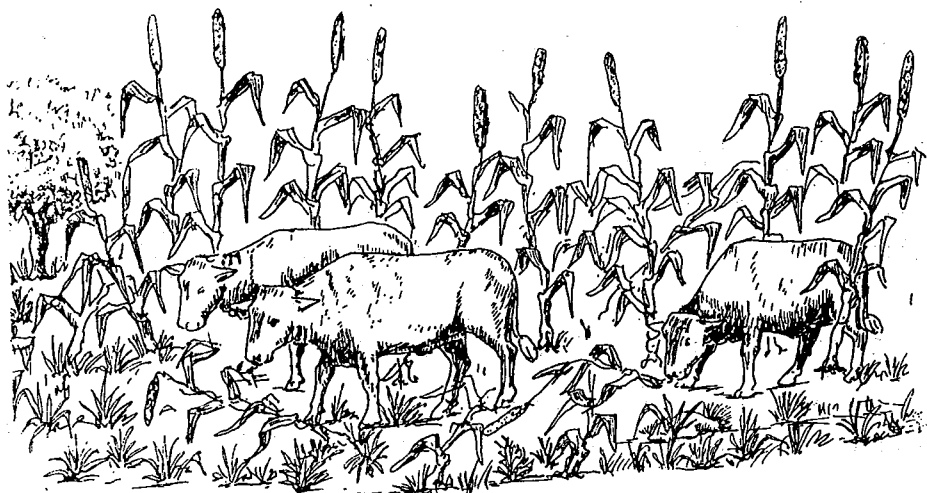
b) Bololabaara :

Forow la

A bε ηini denmisεnw fε, u ye baara minnu ke foro la, u k'olu sεben.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Misidenw donna foro la

Sogow bɔra surɔ. Alu ni Seni ma sunɔɔ joona.

Dugu jɛlen, u taara misidenw fɛ birili kɛlen kɔ. U sera kungo kɔnɔ tuma min, u ye misidenw bila bin na, ka fura kɛnɛ tigɛ k'u da nkabasuma na ka tɛmɛ ni sunɔɔ ye. Misidenw dumunikɛtɔ taara bɔ Ba Sedu ka foro kan, sɔ dennen b'o kɔrɔ i n'a fɔ fɛn wɛrɛ.

Ba Sedu foroyaalatɔ nana bɔ u kan. A y'u dalen to yen ka taa misidentigi yɛrɛ wele o ka n'a jɛ da foro kan. Foro fan o fan ni misidenw sera yen, u mɔɔɔ fila y'o yɔrɔw bɛɛ yaala. U tilalen foro yaalali la, Daramani n'o ye Alu ninnu fa ye, o ye Ba Sedu jininka a'ko kɛcogo la. Ba Sedu y'a fɔ a ye siginɔɔɔnya don. Saraliko kuma t'a la nk'a k'a fɔ denmisɛnw ye u k'u hakili to baganw na.

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

Daramani ma se ka fosi fɔ maloya fɛ. A seginnen, a y'a sɔrɔ denmisɛnw bɛnkɛ kɛlen bɛ k'u sɛbɛkɔrɔ dasi ka sɔrɔ ka n'u bila. O kɛlen, Daramani ma fɛn fɔ bilen.

1. jininkaliw :

Munna denmisɛnw sira u jɛ na ?

Dugu jɛlen, u ka baara kɛra mun ye ?

U selen kungo kɔnɔ, u ye mun kɛ ?

Misidenw taara min ?

Mun tun bɛ foro in kɔnɔ ?

Jɔn ye misidenw ye foro la ?

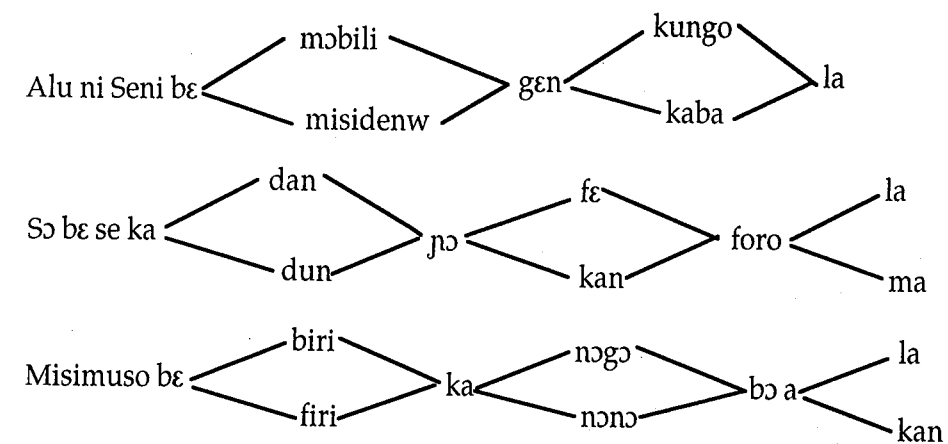
O ye mun kɛ ?

Daramani ye mun fɔ foro yaalalen kɔ ?

Jɔn nana ni denmisɛnw ye so ?

2. Degeli sɛbɛnta :

a) Dajɛ juguman tijɛ

b) Bololabaara

Sinsan na.

Kalanjɛ ni degeliw, san filanan gafe

Filanan

Nsiirinw

Sonsan ni Bakoron

Jara tun ye kungo sogow bæ kuntigi ye. Don do la Jara nana bana.

Kibaruya selen sogow ma, olu bæ taara nõgyada la fo Sonsan ni Bakoron. Sonsan wulila ka taa a fo Bakoron ye u ka taa nõgya da Jara ye. Sogo taw bæ taara kaban n'olu fila te. Bakoron sonna taali ma. U y'u laben ka sira min. U selen, u y'u sigi. Sonsan y'a fo Jara ye ale ni Bakoron si tun te so. O de y'a to u ma na joona.

Bi, u y'a boloda, u bæ na u jo a la.

Jara k'o te baasi ye.

Sonsan ni Bakoron y'u ka foli ke ka tila k'u sigi. U

ye dɔɔnin ke sigili la tuma min, u ye sira jini. Foli kera u ye. U bɔra Jara ka dafɛ yɔrɔ min, u ni Suruku banna ten teru. Sonsan y'i bolo don a bolo. A n'o ye jɔɔɔn fo ka tila.

Bakɔrɔn yere nana a bolo don Suruku bolo. Foli banna, Suruku ma sɔn ka Bakɔrɔn bolo bila. Bakɔrɔn kɔnɔ ganna.

Sonsan ka sɔrɔ ka taa a fɔ Jara ye ko folisen dama fɛ, Suruku kelen be ka Bakɔrɔn bolo mine k'a t'o bila.

Jara banabagato ye bere dɔ ta k'i sɛnsɛn ka na. A selen, a ko Suruku ma k'a kera cogo di ?

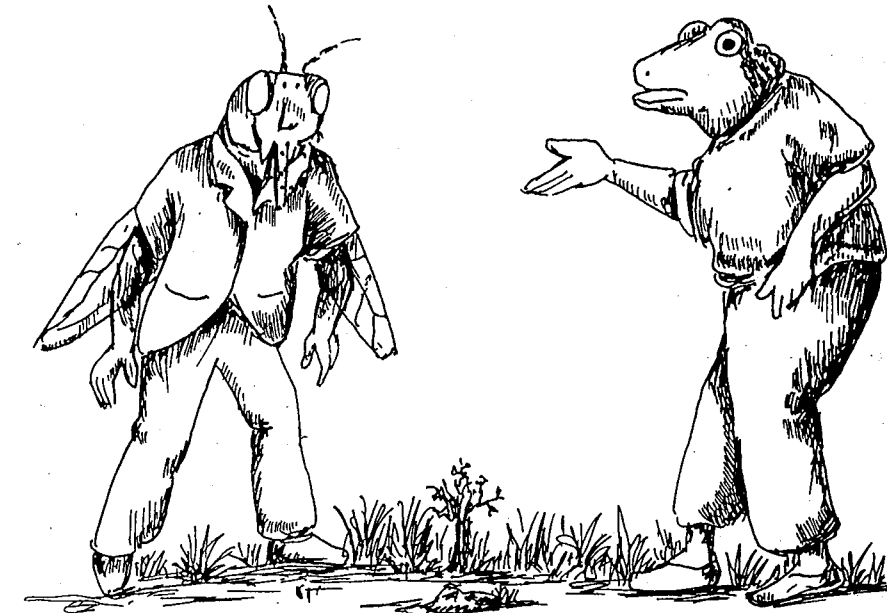
Suruku ko fosi. Jara sɔrɔla k'a fɔ Suruku ye, a ka tɛmɛ ka Bakɔrɔn bila sisan.

Suruku ye Bakɔrɔn bolo bila o la k'a tɛgɛ nɔ.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Nkɛɛrɛn ni Ntori

Ny'a da Nkɛɛrɛn ni Ntori la :

Nkɛɛrɛn ni ntori tun ye terima ye nka u tun tɛ dumuni ke jɔɔɔn ka so.

Don dɔ la, Nkɛɛrɛn y'a kanto Ntori ma : << N ka ce, anw ka je in tɛ je ye. An be jɔɔɔn fɛ nk'an si tɛ dumuni ke si ka so, o man ji.>>

Ntori ko : << I ka kuma ye tije ye. O tuma na, sini ne b'a fɔ n muso ye a ka kini duman tobi, an ka tilelafana dun ne ka so.>>

Nkɛɛrɛn ko a sɔnna. Ntori taalen a ka so, o ye wari di a muso ma k'a fɔ a ye a ka sogo caman san ka nsaame tobi. A terike be na tilelafana dun a fe yen.

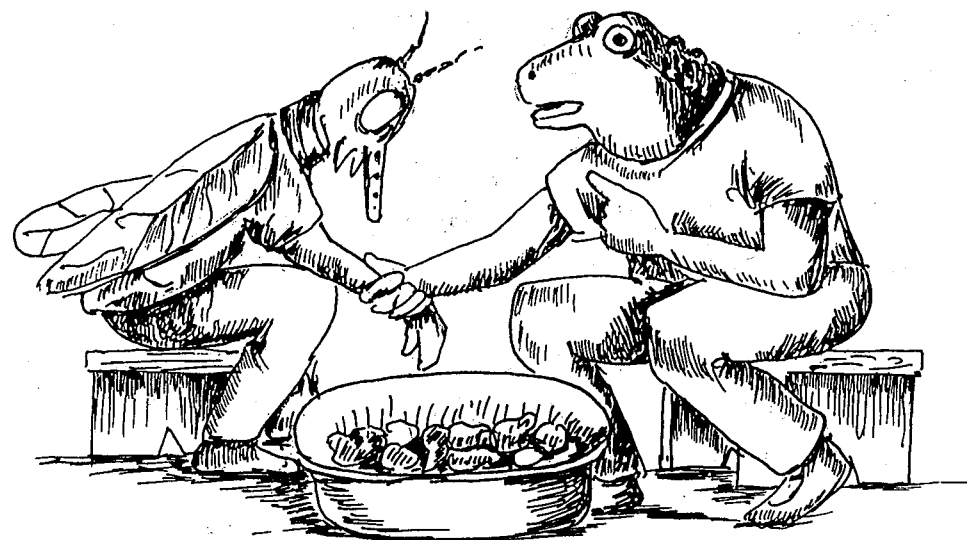
Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Ntori muso y'a laben o yɔrɔ bɛɛ ka taa nafɛnw san sugu la ka na tobili daminɛ. Tilelafana dun waati suruyanen, ntori ni nkɛɛrɛn nana don k'u sigi. Muso ye kini bɔ ka sigi u kɔrɔ. Ntori fɔlɔ y'a tɛgɛ ko. O kofɛ nkɛɛrɛn y'a ta ko. Ntori ye dumuni daminɛ. Nkɛɛrɛn ko a b'a bolo don minɛn kɔnɔ yɔrɔ min, Ntori ko a ma : <<Nkɛɛrɛn, burunin min filɛ i da nin ye, n'i m'o bɔ, an tɛ se ka dumuni kɛ ɲɔgɔn fɛ.>>

Nkɛɛrɛn k'a ma : << Ne b'o bɔ cogo di, o tɛ ne nin cogoya ye de ! Ne taalan ye mankan in ye koyi ! Bɛɛ n'i ka taabolo don.>>

N'a ko a b'a bolo don minɛn kɔnɔ, a mana mankan bɔ yɔrɔ min, Ntori b'a fɔ a ye a k'a bolo bɔ sabu ale tɛ se ka dumuni kɛ dɔnkili datɔ.

A ganna, k'a gan. Nkɛɛrɛn ko : << Ntori, i t'a fɛ ne de k'i ka dumuni kɛ sabu i y'a dɔn ko n se tɛ mankan in na. Nka o tɛ baasi ye. Sini, i b'i jija ka se n yɛrɛ fɛ yen. An bɛ tilelafana dun yen.>>

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe

Nkɛɛrɛn taara so. Ntori ye kini bɛɛ dun fo k'a minɛn saani. O duguje, Ntori taara Nkɛɛrɛn fɛ yen, k'a sɔrɔ tilelafana sigilen don. Nkɛɛrɛn y'a tɛgɛ ko ka ji di Ntori ma kofɛ. O yɛrɛ y'a tɛgɛ ko ka bin k'a sagon k'a bɛna a tɛgɛ don dumuni na. Nkɛɛrɛn k'a ma : <<I tɛgɛ bɔgɔma, fo i ka taa a ko de ! >>

Ntori taara a tɛgɛ ko ka tila k'a sagon k'a bɛna a tɛgɛ don dumuni na. Nkɛɛrɛn y'a fɔ a ye a tɛgɛ bɔgɔma tɛna don ale kun yan. A laban Ntori ko Nkɛɛrɛn ma : <<N ka cɛ, e y'a dɔn ko ne taamanan ye n tɛgɛw ye. A bɛ kɛ cogo di n'olu ma da duguma ? >>

Nkɛɛrɛn ko : << A kɛcogo ka kan ka sɔrɔ e de bolo. Ne m'a fɔ e ye ko n taalan ye mankan ye. E ye mun fo ne ye ? >>

ɔ ! Ne tun t'a dɔn ko tapɔgɔnbɔ don. Ne taara so. Ntori y'a kɔdon. Nkɛɛrɛn yɛrɛ kelen y'a ka dumuni kɛ.

O de y'a to a bɛ fɔ k'an ka ɲɔgɔn mara ten. Bɛɛ n'a ka cogoya don. N'i ko bɛɛ ka kɛ i yɛrɛ si ye, o ye ko ye min ka gɛlɛn kosɛbɛ.

Kalanje ni degeliw, san filanan gafe